

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Egy évre	18 kor.
Hegyedévre	4
Külföldi levelezés kérése:	
Egy évre	20 kor.
Hegyedévre	5
Videókezes postán szállítva:	
Egy évre	24 kor.
Hegyedévre	6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
három évi kiadások kivételével

Szerkesztőség és kiadónál:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség közléseinek visszavonása
vagy megváltoztatása nem vállalható.

Hirdetéseket és hirdetőket a
kiadónálhoz intézendők.

Árnyék nélküli ábrák és illusztrációk.

NAGYVÁRAD aug. 14.

Egy okos szó.

(K. O.) Az osztrák-magyar cukor iparosok egyesülete közelebb gyűlést tartott, melyben egyhangulag elfogadták azt a javaslatot, hogy érintkezésbe lépve az érdekeltséggel, a cukoradónak törvényhozási uton leendő leszállítására fog törekedni.

Ez az első okos szó, mely a brüsszeli cukorbizottságnak a kontingentálás ellen való állásfoglalása óta a cukor iparosok részéről elhangzott. Ezt a szót pedig nehéz volt nekik kimondani, mert a cukoripar mesterséges fejlesztése és állami dédelgetése idejében mindenre gondoltak, csak arra nem, hogy répatermelők és fogyasztók is vannak.

A cukoripar mindig is úgy viselkedett, mintha minden tényező, állam, adófizető és répatermelő kizárólagosan csak azért lenne a világon, hogy az ő sajátos érdekeit szolgálja. Kivitták a cukorprémiumot, később, mert elég nagy osztalékot nem tudtak fizetni, a prémium tetemes emelését.

A répatermelőkkel úgy bántak, mint rabszolgatartó a rabszolgával, rayonoztak, répabeváltási szabályzatot alkottak, mely kénye-kedve szerint szolgáltatotta ki a gyáraknak a termelőt, a répa árát fixirozták, miben segítségére volt az államvasutak tarifája, a fogyasztót pedig a kartell segítségével sarcozták meg. E mellett folyton jajgattak, hogy nem tudnak megélni.

Közbe jött Angolország állásfoglalása. Anglia azt mondta, hogy differenciális vámmal fogja sújtani azt a cukrot, melynek kivitelét a termelő ország prémiummal könnyíti meg. Fölszólalásának annyiban tudott volna súlyt kölcsönözni, a mennyiben elsőrangú cukor-importáló állam. És ha Anglia fenyegetését megvalósítja, egy állam sem lehetett oly dőre, hogy az angol államkincstár jövedelmeit szaporítsa.

Kellett tehát valamiképpen rendezni a dolgot. Az érdekelt hatalmak Brüsszelben jöttek össze tanácskozásra és kimondták, hogy eltörlik a prémiumokat.

A prémium eltörlése új helyzetet teremtett. Teljesen bizonytalan helyzet elé állította a cukor és répatermelést. Biztos alap teremtése céljából Magyarország

megalkotta a cukorkontingentálási törvényt.

A cukorbizottság azonban kimondta, hogy a kontingentálás ellenkezik a brüsszeli konvenczióval és ha Magyarország és Ausztria ragaszkodik hozzá, kénytelen lesz büntető vámokat ellene alkalmazni.

Ott vagyunk tehát, a hol a prémiumok eltörlése után voltunk.

A cukor iparosok kartellre gondolnak, a répatermelők a répatermelés redukálására.

Es mit tesz az állam? Mi már a kontingentálási törvényjavaslat tárgyalása alatt bangoztattuk, hogy első rendű követelmény a belfogyasztás emelése. Erre pedig igen alkalmas eszköznek bizonyulna a cukorfogyasztási adó leszállítása. A fogyasztásnak erre természetes joga van. A cukoradó folytatódólagos emelését ugyanis mindig azzal indokolták, hogy a prémium megadása és később emelése elengedhetetlen közgazdasági követelmény. Már pedig ha a prémiumot eltörljük, akkor az eltörlésből eredő feleslegre nem a fiskusnak, hanem a fogyasztásnak van joga.

De bizonyos az is, hogy a cukor olcsóbbodása maga után vonja a fogyasztás emelését. A finanszminiszter ugyan ezt kétségbe vonja, de a külföldi tapasztalat az ellenkezőről győz meg.

A cukor ugyanis nemcsak élvezeti, hanem élelmi cikk is és mint ilyen szükséges, hogy az általános fogyasztásnak hozzáférhetővé tegyék. Izomerősítő hatásánál fogva Németországban például a hadsereg-élelmezésnél fontos szerepet játszik. A nyers cukrot pedig takarmányozásra használják. Nekünk eddig csak az volt a gondunk, hogy a külföld jusson olcsó cukorhoz. Mégis csak fejetejére állított közgazdasági állapot az, hogy a cukortermelő államokban a cukor négyeszer drágább, mint ahol nem termelnek cukrot.

Örülünk, hogy a cukor iparosok végre belátják, hogy egyoldalú követelésekkel nem mennek semmire. Soká tartott ez a Pál-fordulása, de mégis megjött. Ami egyúttal azt is jelenti, hogy véget vetünk annak a politikának, mely a kereskedelmi érdekek túlfelzárkózásával a mezőgazdasági termelést nyögözte le.

Magyarország joga Boszniára.

A »Reichswehr« tegnap számában Perics osztrák képviselő erről a témáról cikket ír és ezt a jogot határozottan kétségbevonja. Ennek a bizonyítására azonban csupa olyan adatot hoz fel, amelyek a jog mellett bizonyítanak. Hogy mennyire elvakultak az osztrák politikusok, azt Perics cikke is bizonyítja, mert ő odakonkludál, hogy Bosznia a horvát királyság alkatrésze, mert Kálmán király mint horvát király vette föl a Bosznia királya címet. Ennélfogva Perics szerint Magyarországnak semmi köze sincsen Boszniához és szerinte a józan osztrák politikának oda kell hatni, hogy Boszniát, Hercegovinát és Dalmáciát Horvátországhoz csatolják.

A miniszterelnök Bécsben.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, aug. 14.

Amit tegnap jeleztem, megtörtént; a magyar válság megoldásáról még a magyar miniszterelnök meghallgatása előtt a király előzetesen nemcsak a katonai és közös tanácsadóival, hanem még az osztrák miniszterelnökkel is tanácskozott. Katonáék nem érintkeztek közvetlenül ő felségével, hanem véleményüket báró Schiesselnek, a kabinetiroda főnökének adták át, aki ezt a királyhoz juttatta.

Ő felsége a neki írásban beadott véleményt áttanulmányozta és azután magához rendelte gróf Goluchovszky Agenor külügyminisztert és Körber osztrák miniszterelnököt. A hírek, melyek kiszivárogtak, magyar szempontból nem valami biztatók; a katonai körök nagyon kevés, a semmivel határos engedelményekre hajlandók csak, az osztrák miniszterelnök még ezt is ellenzi, mert attól fél, hogy a legkisebb engedmény is meg fogja vadítani a cseheket, kik szintén nemzeti engedelményeket fognak kérni. Körülbelül ez a helyzet, melylyel a lemondott miniszterelnök Bécsben találkozik.

Ő felsége gróf Khuent délelőtt 10 órakor fogadta. Midőn e sorokat leadom, a miniszterelnök még a királynál van; előzetesen csak annyit hallottam, hogy gróf Khuen csak a kihallgatásra meghívandó politikusok névsorát akarja bemutatni és tájékozást szerezni, hogy mikor jöhet a király Budapestre. Szándéka már délután 3 órakor hazautazni; csak a király parancsára marad esetleg tovább is itt.

Az idény előhaladása folytán az összes raktáron lévő nyári áruk meglepően leszállított áráért kaphatók

FÁBRY TESTVÉREK

fő-utcza nagy áruházában Nagyváradon

Keresztény üzlet!

Női, férfi- és gyermek nyári cipők, egész könnyű kalapok, nyári ingek, rövid alsó nadrágok, nyakkendők, mellények, derékövek. Keztyük, harisnyák, fürdő cikkek, torna-ingek stb. Női ruháknak cretonok, zephirek, batisztok s még sokféle nyári cikkek 9 minden elfogadható árban kiárúsítottak.

Lelkiismeretes kiszolgálás.

Bécs, aug. 14.

Előbbi jelentéseink kiegészítésül megtudtam, hogy a király a katonai előterjesztés át tanulmányozása után telefon útján hívatta Schönbrunnba Goluchovszkyt és Körbert, akik négy óraker jelentkeztek a kastélyban és késő estig ott maradtak. A bécsi sajtó az egész ügyről nem tudott semmit; előtte ma reggel nagy meglepetés volt a kihallgatások hire, mert ők — ellentétben a mi tegnapi pozitív információkkal — abban a hitben voltak, hogy a király nem fog Khuen előtt osztrák politikusokat fogadni.

Gróf Khuen ma reggel fél nyolcz óraker minden kíséret nélkül érkezett Bécsbe és 10 óraker jelentkezett kihallgatásra. Mindössze egy órát és 20 percet töltött a király dolgozó szobájában és onnan kijövet csak annyit sikerült tőle megtudnom, hogy ő Felső gróf Csáky Albint, mint a főrendiház elnökét és gróf Apponyi Albertet mint a képviselőház elnökét fogja kihallgatáson fogadni, esetleges más kihallgatások iránt a miniszterelnök megtagadott minden felvilágosítást. Gróf Khuen délután 2 óraker Hédervárra utazik és onnan csak hétfőn jön Budapestre, hogy megtegye az előkészületeket a legfelsőbb kihallgatásokra.

Mikor jön a király?

Bécs, aug. 14.

Teljes pozitívással jelenthetem, hogy tegnapi értesüléseim teljesen megfelelnek a tényeknek. A főudvarmesteri hivatal már megkapta a felhatalmazást, hogy a budai várkapitányságot a király érkezésének idejéről tudósítsa. O felsége Szent István napkor fog csak Budapestre érkezni és pénteken, vagyis e hó 21-én fogja csak a meghívandó politikusokat, első sorban az országgyűlés két házának elnökét meghallgatni.

Félhivatalos jelentések.

A »Magyar Távirati Iroda« és a »Bud. Tud.« jelentik Bécsből: O felsége ma délelőtt gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt egy órán át tartó kihallgatáson fogadta, amelyen a miniszterelnök jelentést tett a helyzetről. O Felső gróf jövő szerdán utazik Budapestre és a Szent István napját követő napon, vagyis pénteken, különböző parlamenti személyiségeket, első sorban az országgyűlés két házának elnökeit fogja fogadni, hogy a politikai helyzetről informáltassa magát. Khuen-Héderváry miniszterelnök ma délelőtt Hédervárra utazik birtokára, ahonnan valószínűleg vasárnap este tér vissza Budapestre.

Az ötszázéves program.

A »Független Magyarország« írja: A bán ellen lefolyt hadjáratnak három vitéz vezére Eötvös Károly, Olay Lajos és Vázsonyi Vilmos beszélgettek este az Abbáziában az aligmult háborús időről. Visszaidézték emlékezetükbe a 42 napos uralomnak egyik-másik fázisát, kezdve a balsikeres programbeszédén egész a csufos bukásig.

Természetesen szóba került az utóbbi kérdés és ezt tárgyalva sok szó esett Apponyi Albert miniszterségéről.

— No hát, szólt a vajda, abba én nem megyek bele, hogy tíz éves időhaladékot adjak az udvarnak a magyar vezényleti nyelv behozatalára. Elég arra két-három év is.

— En adok ötven évet is — válaszolt Olay Lajos, de többet egy napot sem.

Megcsóválja a fejét erre Eötvös és azután figyelmes hallgatói előtt elmondja ezt az

érdekes visszaemlékezést az egyházpolitikai kampagné idejéből:

— Arról volt szó, hogy a mi pártunknak programot csináljunk. Madarász Józsi bátyánk mindenáron azt akarta bevétetni a programba, hogy amíg a Habsburg-háznak ivadékaik vannak, addig az ország királya is mindig a Habsburgok családjából való sarj lesz, de ha egyszer kihál a dinasztia — Magyarország független köztársasággá fog alakulni.

Nem igen akarták ezt a programot elfogadni a többiek, akikben jó függetlenségi voltak daczára is meg volt a lojalitás.

Kapacitáltak Józsi bátyánkat, vonja vissza indítványát, de hasztalan volt. Végre néhai Károlyi Gábor vette kezébe a dolgot és így szólt Madarászhoz:

— Kedves Józsi bátyám, míg egy hatalmas család minden ágazatában kihál, beletelik legalább is ötszáz esztendő. Hogyan csináljak én egy olyan programot, melynek megvalósítása reám nézve lehetetlenség? Hogyan menjünk bele abba, hogy 500 év múlva köztársaság legyen Magyarországból, amikor biztosan tudjuk, hogy akkorára már régen elhamvadunk.

Ez az argumentum győzött. A respublica nem jött a programba.

— Hát így vagyunk mi most is — fejezi be a vajda nagyérdékű beszédét — mit csinálunk mi programot hosszú időre. Ki tudja, ki fogja azt beváltani. Amit lehet, keresztül kell vinni — de azonnal... Emberek vagyunk, végesek, gyarlók és halandók... Amit ma elérhetünk, minek halasszuk holnapra vagy még továbbra...

Az emberek ott a vajda körül egy szót sem szóltak többet, csak bólintgatták a fejüket helyeslőleg...

Különválás Ausztriától.

Politikai körökben és pedig nemcsak az ellenzéki részén, hanem a kormánypárton is élénken foglalkoztak ma azokkal a nyilatkozatokkal, amiket Windischgraetz herceg, az osztrák urakházának elnöke, a magyar kivánságokkal szemben tett. Különösen az a nyilatkozat szolgáltatót okot kommentálásra, hogy Ausztriában a gazdasági különválást fenyegetés gyanánt emlegetik. A magyar politikuskoknak erre az a feleletük, hogy Magyarországon a gazdasági különválást mindazok a tényezők örömmel üdvöznék, amelyek az ország anyagi fejlődése érdekében a gazdasági különválást helyeslik, sőt kívánatosnak tartják. Altalában az a felfogás uralkodik, hogy Ausztriában a király elhatározására akarnak Magyarországgal szemben befolyást gyakorolni, amikor aképen tüntetik fel a magyarországi küzdelmet, mintha az az Ausztriától való teljes elszakadásra irányulna.

Ezzel szemben módjuk és alkalmuk lesz a korona tanácsosainak utalni arra, hogy a hadsereg kérdésében a nemzeti követelmények terén a függetlenségi párt tulajdonképpen nem is a 48-as program érvényesítéséért küzd, hanem a 67-es törvények végrehajtását akarja elérni. Ha tehát Ausztriában azt hangoztatják, hogy ezek a katonai követelések a personal unió elérését készítik elő, ezzel csak a függetlenségi pártnak tesznek szolgálatot. De most nemcsak a függetlenségi párt, hanem a kormánypárton is tért hódít az a nézet, hogy ki kell eszközölni az önálló vámterületet, de egyúttal közös kérdésekben a teljes paritást követelik, különösen pedig a külügyi képviselőben.

A párisi szerencsétlenség és a budapesti földalatti villamos vasút.

A párisi nagy szerencsétlenség minket, budapestieket annyiban is érdekel, mert nekünk is van földalatti villamos vasutunk, bár jóval kisebb és czélszerűbben berendezettebb, mint a párisi. Az olyan borzalmas katasztrófa, mint a milyen a francia fővárosban történt, a mi földalatti vasutunkon el sem képzelhető, mindenestre szükséges azonban, hogy a szörnyű párisi eseményből nálunk is levonják a tanuságot.

Egy hírlépiró tegnap érdekes beszélgetést folytatott Wörner Adolffal, a budapesti Ferencz József földalatti villamos vasút műszaki igazgatójával, aki a párisi katasztrófa alkalmából a következőket mondotta:

Nézetem szerint áram-zavarok esetén szinte elkerülhetetlen a tűzveszedelem. Ezért kell minden előkészületet megtenni, hogy a tüzet minél gyorsabban elfojthassák. Nekünk már van tapasztalatunk ebben a tekintetben; hat héttel a mi vasutunk megnyitása után, 1896. júniusában kigyulladt egy kocsi az Andrassy-ut alatt. Szerencsére üres volt, mert mikor a tűz keletkezését egy állomáson észre vették, az utasokat kiszállásra kényszerítették. — Az esetről kifolyólag szaktanácskozás volt a kereskedelmi miniszteriumban s megállapították az óvó intézkedéseket. Azóta minden kocsiiban egy homokkal megtöltött zsák van, amelylyel a tüzet csirájában el lehet fojtani. Ezenfelül minden állomáson hydrantok és vízvezeték van és még három akóra való víz s egy kézi fecskendő. Szerencsére még soha nem kellett az eszközöket igénybe venni. A személyzetnek az a szigorú utasítása van, hogy tűzveszedelem esetén azonnal meg kell állítani a kocsit, minthogy az alagutban folyton érezhető légvonat hihetetlen gyorsasággal szítja a tüzet.

Kocsijaink olyan fából készültek, melyek nem fognak tüzet. A párisi szerencsétlenség egyik főokozója volt, hogy a világító láng a legválságosabb pillanatban kialudt. A mi kocsijainkon a villamos áram által táplált izzókon kívül akkumulátor lámpák is vannak s ezenfelül minden tizedik oszlophoz egy-egy szurokfáklya van erősítve, melyeket veszedelem esetén könnyedén meg lehet gyújtani s az utazók látják, merre meneküljenek. Az állomásoknak egymástól való távolsága Budapestben jóval kisebb, mint Párisban — 125 méter, ezt a kis távolságot egy-két perc alatt befuthatja a menekülő a füstben is. Mindenesetre számolni kell azzal, hogy a füst benn rohamosan sűrűsödik, 1896-ban is rettentő büzt árasztottak az égő gummicsovek és az izolások.

Párisban több nagy hibát követtek el, amelyekre Budapestben bizonyára nem lesz példa.

Aki megmenekült.

Martin Alfréd újságíró, aki feleségével együtt utazott az elhamvadt vonaton s megmenekülését csak lélekjelenlétének köszönheti, így mondja el a föld alatt történt borzalmasságokat:

Háromszor kellett átszállnom a feleségemmel együtt, s ezalatt folyton égett a vonat. Végre mikor az égő vonat mögött már két másik torlódtott egymásra, Couraunes állomásnál megint át kellett szállni, az utasok szitkozódásokban törtek ki.

E pillanatban két vasuti alkalmazott jött lélekszakadva:

— Meneküljön, aki tud!

A közönség tréfának vette a vészkiáltást s kacagott az ijedt személyzet felett. Senkinek fogalma nem volt a borzalmas veszedelemről.

Ellenben a pénzt követelte vissza a lármázó tömeg.

— Adják vissza a három soumat! — ordították százan és százan.

En megpróbáltam magyarázni, hogy erre most nincs idő, mert nagy a veszedelem. Menekülni kell.

Senki sem hallgatott rám. Ellenben folyton újabb tömegek érkeztek be az utcáról, az emberek tovább akartak utazni a halálba! Feleségemmel hasztalan igyekeztem feljutni a lépcsőkre, a tömeg utamat állta. Az alaguton pedig közelgett a füstfelhő. Ekkor egy mentő ideám támadt. Feleségemmel s tíz vasutassal együtt az alagutban visszaszaladtunk az előbb elhagyott állomásra.

A füst utólért bennünket s öten közülünk halálukat lelték. En újult feleségemmel karomon el tudtam érni az állomást, a szabad levegőt. Itt is kiabált a vad tömeg, követelte vissza a három souját, pedig a füst a torkát égette.

Páris, aug. 14. Metropolitaine alagutban tegnap este Alma és Etolile állomások között rövid zárlat következtében tűz keletkezett, a melynél azonban szerencsétlenség nem történt.

A Csudavár és a Sárga-patak tájéka.

(Négy nap kirándulás Bihar-Füredről.)*

Irta: Dr. Némethy Gyula.

My heart's in the Highlands, my heart is not here;
My heart's in the Highlands, a chasing the deer;
Chasing the wild deer, and following the roe —
My heart's in the Highlands, wherever I go.

Farewell the mountains high covered with snow;
Farewell to the straths and green valleys below;
Farewell the forests and wild hanging woods;
Farewell to the torrents and loud pouring floods.

Burns.

My heart is in the Highlands, my heart is not here szivem a magas hegyek között, szivem, lelkem nincs itt, elmondhatom bátran én is a skót lantossal, midőn e szerény sorokat papírra vetem; mert, ha eddigi biharfüredi, stina de valódi turistakodásom mély nyomokat hagyott lelkemben: idei négy napos kirándulásunk teljesen bilincsekbe verte gondolataimat, vágyaimat és képzeletemet. Valóban elmondhatom, hogy ezek közül amit Isten eddig látnom engedett, a természet szépségeit érve, csak a tenger, a mérhetetlen, az Al Duna tájéka, a Kazán-szoros, meg a schafbergi kilátás ragadtak el úgy, mint a Csudavár, meg a galbinai Colossaeum szemlélete. A lelkem sugallatából s szivem hőségéből írom tehát, amit írok, azzal a célzattal, azzal a szándékkal, hogy fölkeltessem legalább a bihariak figyelmét, érdeklődését ama csudás, kolosszális természeti alkotások iránt, melyek hegyeinkben rejtőznek s melyeket oly kevés ember látott, még ezek is olyanok, akik nem is bihariak. Tudom én, hogy a Csudavárát leírta K. Nagy Sándor már 1888-ban, Biharország egyik kötetében, mely itt fekszik előttem, de amit ő látott, csak fele a Csetátyénak, a Csudavárnak; ha pedig valaki azt emlegetné föl, hogy a leghivatottabb, költői sziv melegéből ír toll, Czárán Gyuláé 1892-ben az egész Csudavár (Leviathanopolis) poétikus leírását adta, erre is megfelelek Sz. Agostonnal. »Nem minden, ami meg vagy irva, kerül mindenki kezébe s megtörténhetik, hogy némelyek, kik a mi írásainkat megérteni képesek, azon bővebb könyvekhez nem jutnak hozzá s leg-

* Csudavár = a bihari Csetátye vagy Leviathanopolis. Sárga-patak = a Galbina.

alább ezeket, a mieiket olvashatják. De Trinitate 1. I. cap. 5. Különbben a kirándulás másik főtárgyáról, a Sárga-patak s Galbina völgyéről tudtommal még senki sem írt turisztikus ismertetést.

Julius 29-én, szerdán indult el Bihar-Füredről a 9 (666), 3 hölgy és 6 urból álló karavánunk mokány lovakon, Czárán vezetése alatt.* Utunk a Remete-forrás völgyéből kanyarodott fel a Pojéni csúcs éjszaki, majd nyugati oldalára, honnan az egész Bihar hegységre, no meg a széles belényesi völgyre elragadó kilátás nyílik. A Pojéni nyugati oldaláról egy nyergen át a merész alkotású remek Bohogy keleti oldalára fordultunk, honnan a méltóságos, hármas csúcs Boczására és az idilli Drágán völgyére láthattunk. A Cornu Muntilor lejtőjéről a Szamosbázár, ez a remek szikla zug fehér mészkő falai csillogtak felénk, melyek közül a Meleg Szamos ered, s indul Erdélynek; nyugatnak viszont a Bulz-völgy virányai látszóttak, melynek remek vizesései és sziklarészletei nem rég gyönyörködtették ittasult szemünket. Utba ejtettük a Pádis-mezőt, mely a magas hegyek között egy szinte páratlan síkságu ovális völgy képét nyújtja, szabályosan hullámvonalas fenyő-erdő kerettel. Mennyi szépség, mennyi változatosság mindenfelé! A Balalásza rét virányairól szép fenyves völgybe jutunk, mely végül a Ponor-mezőben nyer méltó befejezést. A Ponor völgyéből az Izbu-Ponor nevű helyen ront napvilágra az a patak, mely földfeletti és alatti bujdosása közben bejárja a Csetátye a Csudavár vidékét, a Galbina völgyét, bujdosó pályáját az Eminenciás eséssel fejezve be. Kirándulásunk főre a csudás patak mentében folyt le. Maga a Ponor-völgy környéke igen változatos látivalokkal kínálkozik. A bujdosó patak a legbizarrabb alaku sziklaodukat, türeket váj ki, (ördög konyhája); a Ponor-mező egyik oldalán sziklacirkusz van, melybe a patak eltűnik; a sziklacirkusz mellett érdekes kis sziklavár, visszhang stb., melyekről csak futólag emlékezünk meg, de melyekben a ponori elhagyott fakalibákban töltött éjjelt megelőzőleg sokat gyönyörködtünk.

Másnap július 30-ikán, reggel korán indultunk el Ponorról a Csudavár megtekintésére. Csak épen felemlitem a Hamlet-barlangot, melyben szintén a Galbina-patak bujdosik s melyet utba ejtettünk. Horatiussal sietnem kell in medias res, a Csetátye leírásához. Kisebb méretű szikla propylaem és falazatok képezik a Csudavár külső védműveit, melyek között mindenütt sűrű fenyvesben haladva, utunk föl-felé kanyarodik. Lovainkról leszállva egy kis hegymászást kísérlünk meg; nem sokáig tart, mert egy nyergen egyszerre csak megritkult az erdő s néhány pillanat múlva felejtethetetlen büvölő látvány tárul szemünk elé. Szemben velünk ragyogó fehér, kolosszális sziklafalazat pompázik a reggeli nap fényében, tetején fenyő-erdővel koszoruzottan, mely fölül azurkék ég sátra van vonva. A roppant falazatot egy csúcsives kapuzat töri át, melyek sötétje hatalmas contrastot képez a falazat fehérségével. A Csudavár homlokzata ez. Hamar lesietünk a meredek szerpentinén s a lejtő közepetáján a lehető legjobb nézőpontról szemügyre vesszük a remek alkotást. Mintha egy roppant csúcsives (gót) templom toronytalan homlokzata előtt állanánk. Csakhogy ez a csúcsos háromszögben végződő homlokzat maga oly magas, ha nem magasabb, mint a kölni dóm tornyai, 150—160 méter között, s tetejét a csúcsives kőcsipkézett helyett fenyő-erdő szegély ékesíti. E roppant homlokzat közepén óriási, szintén csúcsives alkotású kapu tátong, melynek magasságát Czárán 70—75 méter között állóra becsüli, vagyis

* Legyen szabad emlékezet okáért leközlönnöm a résztvevők neveit: Özv. Bilinski Sotérné, Patak Imréné, Némethy Erzi, Patak Imre, dr. Lindenberger János, Kiss Dávid, Jelinek Géza, dr. Némethy Gyula.

a kapuzat alá a váradi székesegyház tornyai szépen oda férnének. »Megremeg a lélek«, ugymond K. Nagy Sándor »a vad természet e rettenetes szépségének és nagyszerűségének látára. Még gyakorlott barlanglátogató is alig tudja elképzelni, milyen ez a petrózi Csetátye barlang. Csak a közvetlenség a szemlélet mutatja be olyannak, a milyen valóban. A leíró tollát, a festő ecsetjét megbénítja a borzalom, melyet érez a félelmesen nagyszerű alkotás látára.« (Biharország. III. k. Nagyvárad, 1888. 165. 166. l.) A rézbányai, a meziádi, a szamosbázári portálék hatalmas szádái mind eltörpülnek e sziklakapu kolosszális arányai mellett, s talán nem csalódnunk, ha egész Magyarországon elsőnek mondjuk Leviathanopolis kapuzatát. A völgy mélyéig haladva le, észrevesszük, hogy e roppant kapuba egy másik kisebb barlangból előtörő patak zuhog belé, úgy hogy a Csetátye kapuzatát egészen elfoglalja s az előcsarnokba másképp, mint a patak hatalmas sziklái között, nem is hatolhatunk. Szikláról-sziklára csúszva, lépve, mászva, amint lehet, jutunk be a kolosszális kapun át a Csudavár roppant előcsarnokába, mely egy székesegyház arányaival lepi meg a szemlélet. E roppant előcsarnokban balra kanyarodik és eltűnik a patak egy félelmes barlang sötétjében, jobbra pedig egy hatalmas, ismét csúcsives alkotású, 40 méter magas kapuzat nyílik, melynek ivén át a kék ég mosolyog be e sziklakkal sötét barlangüregekkel félelmes csarnokba. E kapuzat alatt fölfelé haladva, egy szerpentinén jutunk el a Csudavár belső udvarára, mely tehát az előcsarnoktól jobbra esik.

A Csudavár belső udvara egy kerületet, ellipszist képező, legalább is 100 méter átmérőjű szikla-amphiteatrum, sziklacirkusz, melynek 120—140 méter függőleges és egyenletes magasságu falazata van, s melybe csak az imént leírt kapuzaton át lehet bejutni, az előcsarnokból. A szikla körfalazat tetejét fenyő-szegélyzet díszíti, menyezete a most tiszta ragyogó kék égbolt. Ha nyakunkat hátraszegve, vagy a buja fűben hanyattfekve föltekintünk, amit szemünk belátnak, egy kerület alakú kékség, zöld fenyőkoszorúval körülvéve! A függőleges szikla falakon csak itt-ott kapaszkodik egy elkényyszeredett fenyő, ellenben a falazat haránt párkányain elég gazdag gyp-füzesek ékeskednek, hogy a szirtek kopárságát enyhítsék. »A várfalak be vannak fűzerekkel aggatva, talán várják haza a vár urát.« E gyönyörű várudvar nyugati oldalán egy kisebb portálé sötétje tátong, mely a vár földalatti helyiségeinek megvilágítására szolgál, annak mintegy ablaka lévén. Innen nézve azonban maga a sötétség. E sziklafolyosó roppant mélyre vezet, míg a belédobott kő megszűnik dühörögni, 55-öt számlálunk. Arról szó sem lehet, hogy valaki oda lehatoljon. Néhány perc alatt végezne vele a sötétség hatalma. »Az említett ormkövet ostromló magassága s ezen félelmes sötét üreg alvilágba nyúló szédületes mélysége — a zenith és nadir — így közvetlen egymás mellé állítva, minden emberi magasszál szó-nál meggyőzőbb és meghatározóbb ésszólással beszélnek a merész építő dicsőségéről,« ugymond a Leviathanopolis leírója.

A belső várudvaron át vissza az előcsarnokba s innen a patakon át ki a szabadba! A bejáratától kijövet jobbra egy meredek ösvény sziklanyeregbe vezet, melyen át a Csetátye külső várudvarába megyünk. Amit innen kezdve gyöngye tollunk leír, azt K. Nagy Sándor Biharországában hiába keresnénk. A Csetátye külső várudvara még talán nagyobb a belsőnél s két sziklanyergen át is hozzáférhető. Falazatát sziklák képezik, de ezek nem folytonosak, hanem több oromra, csúcra vannak szakgatva s vegetációjuk is gazdagabb. »Itt van mindjárt balkezt egy óriási sziklaszál, mely oly negédes

* Czárán Gy. Leviathanopolis. Nagyvárad, 1892. 13. l.

Festék-, lack- és keneczekereskedés.

Csillag Ignác

Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

Vidéki megbízások pontosan eszközöltetnek.

A közelgő időnyre van szerencsém a t. közönség b. figyelmét felhívni saját készítésű Sprit-borostyán lack festékre, mely tükörfénye és gyors száradása által elismert legjobb, valamint más e szakba vágó cikkek legjobb és legolcsóbb beszerzési helye.

870

Ecsetek és kefék nagy raktára.

»Dóri«-féle művész- és vázlatfestékek egyedüli raktára.

vakmerőséggel emeli föl hegyes csúcsát a felegek közé, hogy szédülés föltekinteni hozzá és szinte féloi kezd az ember, hogy az a kicsinynek látszó bálvány nem tud ott fent abban a saarüptü magasságban talapzatán megállani, hanem ledől ide a fenékre. Odébb impozáns arányokban magaslik ki egy bástyasírt, melyet a mellette emelkedő bérzfalakkal bolthajtás alakú sziklahíd kapcsol össze. Ezen bérzfalak tökéletesen függőleges meredélyt képeznek; ormaiakon fenyőszálakat lenget, hajtogat a szél, melyek innen alulról csak bokroknak látszanak, mert a falak 200 m. magasságra nyulnak föl. Itt van továbbá három egymás mellé helyezett sziklaorom; a két szélső alacsonyabb, a középső közülök jelentékenyen kimagaslik: tökéletes hű képmása a Tátra, Mátra, Fátra bérzsoportjának, hazánk czimerében... az építész pazar kézzel dolgozott e sziklacsarnok kiállításában, s hogy Jókai szavaival éljek: az építésnél merész volt mint egy titán, a diszítésnél gyöngéd, mint egy tündér...

A külső várudvar nyugati oldalán egy alacsony, de széles barlangszáda tátong, melyen át hosszas lejtőn, kő görgeteg kényelmetlen útján jutunk le az alvilágba, a Csetátye földalatti csarnokaiba, melyeknek Dante-i mélységes homálya és borzalma megrendíti a lelket... Egy 15—20 méter széles s még egyszer oly magas, sok helyen egészen csúcsives boltozatu alagutba jutunk, melyet a barlang egész szélességét elfoglaló patak rejt magának időtlen-időkkel ezelőtt. A földalatti zuhatagos patak folyásával ellenkező irányban vesszük utunkat. Ha balra mennénk a patak irányával párhuzamosan, csakhamar teljes éjszötét venne körül s legyőzhetetlen akadályokat gördítene elénk a sötétség hatalma. Megyünk tehát jobbra a patak irányával szemben, sikos fapallón, a főséges csarnokon át, mely az indiai vagy egyiptomi sziklatemplomok miszticizmusával hat a lélekre. A folyosó végén világosság dereng, melynél a folyosó profilja folyton változó, fantasztikus alakokban jelentkezik. Alattunk zúg a szilaj patak, kezünk tétozva támaszkodik a folyton nedves sziklafalhoz »lasciate ogni speranza« hangulat nyomul, nehezedik lelkünk. Végre elérünk a Doré fantáziájához méltó sziklafolyosó kanyarulatához, honnan a világosság derengett. Itt át van ütve a gigantikus csarnok fala s egy öblös kúrtó vonul fölfelé belőle, mely egy nagy ablakkal végződik, a belső várudvarba nyíló ablakkal, melyen át beözönlik a nyári meleg nap gazdag sugárkévéje e sirmak, borzalmak tanyájára. E fordulónál, honnan mint saroktól, kettős kilátás nyílik, egyik a most megtett homályos ut sötétjéhez, másik a világosság osztó kúrtó üregre, melynek végén a kék ég derűje a nyár zöld pompája mosolyog le, e fordulónál, mondok, épen két zuhatagot képez a szilaj patak. »Vizesés száz méter mélységben, a föld sötét gyomrában a napfénytől megvilágítva! A pokol és menyország találkoznak itten, az egyiknek sötét borzadálya, a másiknak tündöklő fensége vannak itt szembe állítva, s bámulnak egymásra.« E fordulónál még csak néhány léppel haladtunk felfelé, azután visszatértünk a sötét folyosóba s innen föl a vár külső udvarába, hol ebédünket költöttük el, mely után egy kis hegymászás következett. A szerpentin-ut magasabb pontjairól remek kilátás nyílt a Csudavár külső udvarának főséges szikláira, melyeknek óriási magasságát csak innen lehetett igazán értékelni. Alig tudtunk megválni a természet e főséges alkotásától, melyhez hasonló egész Közép-Európában csak egy van, a St. Canzian falucska melletti sziklavár Krajnában. Ez utóbbiról természetesen dicsőimuszokat zengedeznek a Budekkerek, míg a bihari Csudavárról földieink sem tudnak sokat, legtöbb esetben semmit.

Délután még egy remek látványosságban volt részünk. A hegygerinczen, melyen át a Galbina völgyébe vezetett utunk, van a Jég-krinolin nevezett jégbarlang, melynek immár lejárata rendkívüli nevezetesség lenne, ha t. i. ismernék. Ez t. i. egy roppant kerek sziklakut 25—30 méternyi mély, fenekén hóval, jéggel, míg fölötte meleg nyár pompája tenyészik. E szabályos kutba erős és csaknem függőleges falépcsőkön ereszkedtünk le, némi szepegéssel, mert az egész benyomás minden volt inkább, mint biztató. A kut fenekére érve jobbra nyílt a barlangnak bejárata, néhány újabb lép-

csővel le a Jég-krinolin, vagy jégbarang körfolyosójához. A Jég-krinolin egy 80—100 m. átmérőjű, roppant jégképződmény, mely körül folyosót vágatott Czárán, ebből a körfolyosóból nyilván a többi jégtermekhez a bejárás. E jégkamarák szebbnél-szebb képződésekkel, alakokkal vannak tele: tornyok, székek, virágvázák modern szecsessziós stílusban, állati és emberi alakok, melyek a magnézium drót fényében tündéri, mesés látványt nyújtottak. Van egy kisebb korszolyaterem, mellette egy jégkemence stb. stb. Terjedelmére a jég-krinolin vagy jégbarlang természetesen nem versenyezhetik a dobsinai jégbarlanggal, de bejárata és alkotása oly eredetiséget tüntet föl, hogy azt a dobsinai után is nagyon érdemes megtekinteni.

Julius 31-ét egészen a Galbina, a Sárgapatak völgyének megtekintésére szenteltük. Ezt a patakot így tulajdonképpen csak a Minerva eséstől kezdve nevezik, holott, lényegében ugyanegy patak az, amely az Izbuc Ponornál előtör a földből, a ponori cirikusznál eltűnik, amely a Hamlet-barlangnál látható lesz, amely a Csetátye b-járata előtt előbuggyan s annak főséges kapuzatába rohan, hogy aztán az alvilágban főségesen borzalmas pályát fusson be, míg végre a Minerva esés fölött néhány méternyire előbukkan s a Galbina völgyet eséseivel csudaszéppé teszi. A Minerva esés után következik t. i. a Tomboló zuhatag, apróbbakat, névteleneket nem említve. A Minerva és Tomboló között, magas hegyoldalon feküdt éjjeli tanyánk egy kisebb cseppkő barlang. A Tombolónál a víz kerek medenczét ásott magának, melyből némi forratag után annál nagyobb hévvel rohan a mélybe. A Tomboló után a Najád esés következik, amely már a Colossaeumnak nevezett főséges sziklavölgyben fekszik, mely a bires straczenai völgyet természeti szépségekben messzi meghaladta. A Najád esés után a víz a Bujdosó eséssel, mint egy hatalmas szökkenés árán a barlangba kerül, holott mélyen alant egy a szabadból jól látható pompás földalatti zuhatagot formál, mely után kis vártatva eltűnik szemünk elől. Ez a barlang roppant széles, de aránylag alacsony szájjal nyílik, mely mint valamely óriási szörnyeteg roppant szája tátong borzalmas öblével felénk. E roppant száda fölött valami 200 méternyi szédítő magasságu szikla emelkedik, függőleges zordonságában, tejetén a kő Ciceróval, egy szónok forma kolosszussal. Cicero roppant sziklájától jobbra egy másik óriási szikla az előbbivel szorulatot, klammot képez, kettő között egy 300-nál több foku létrával, Jákob létrájával, melyre szédítőbb nézni, mint felmenni. E létrán át jutni a Colossaeum magasan fekvő, pompás nyílt diadal-kapujához, mely egyébiránt a patak fakó oldaláról a Tomboló esés újáról is látható. De térjünk vissza a Cicero szikla aljához, a Bujdosó eséshez. Innen egy kisebb nyergen át juthatunk, t. i. a Galbina utolsó legszebb zuhatagához, az Eminenciás eséshez, amely a legromantikusabb környezetben terjeszti szét szép ezüstfehér uszályát. Szők, hűvös sziklavölgyben egy másfél méternyi üregből egyszerre óriási hévvel, erővel tör ki itt a Sárgapatak, a Galbina, úgy, hogy az egész zuhatag merő fehér tajtéknek tűnik föl, a mely 10—12 méter magasságból zuhan alá s terjed egyszerre szép ezer meg ezer csillogó csöppet szórva, mint megannyi szikrát, szerteséjjel, a zordon sziklaszorulatban. Az Eminenciás zuhatag tündöklő fehér-égével a sötét sziklavölgyben, zordon vadregényes környezetével, a maga teljes képével méltó befejezése azon ragyogó tüneményes pályának, melyet a patak az Izbuc Ponornál megkezd, s a Csetátyén, a Colossaeumon át mindenkit bámulatra ejtve föld felett és alatt barlangokban, zuhatagokkal megfut. Egész vándorlásunk tulajdonképpen a csudás patak mentében történt. A Galbina völgyébe torkollik az Eminenciás esésén alul a száraz völgy, a Vale saca, mely tulajdonképpen szintén egy zordon főségu szorulat, klamm s melynek közelében látható a Pacific cseppkő barlang. Maga a barlang nem nagy, de remek kolosszális portáléja s szabályos, körives architektúrája, valamint változatos képződményei megérdemlik a figyelmet. A barlang szája óriási félkörívvvel nyílik, mely a Biharhegység egyik legszebb és legnagyobb sziklakapuzatának nevezhető. Ezzel pedig nem keveset mondottunk. Augusztus 1-én indultunk sziklavárunkból hazafelé, hazamenet még két gyönyörű látni-

lót élvezve végig, t. i. az Eszkimó-jégbarlangot, meg a Bogavárát, melyek közül mindegyik megérdemel egy külön kirándulást. Az Eszkimó-jégbarlang nem messze esik a Galbina völgytől s szintén sűrű lomberdő között rejtezik. Kisebb valamivel mint a Jég-krinolin, de ennek is van olyan speciálitása, aminővel a dobsinai világhírű jégbarlang nem dicsekedhetik. Az Eszkimó-jégbarlang főtermét, t. i. amely igen nagy helyiség, valami 25—30 méter szélességű, hatalmas ablak világítja meg, úgy hogy a kék ég derűje, a lomb-vegetáció aranyzöldje mosolyog le a fantasztikus jégalakokra. A meleg nyár és a dermesztő tél, az élet, a fejlődés és a halál, a dermedtség olyan szembeszökő találkozása, oly frappáns contrastja ez, aminővel messze földön nem találkozhatunk. Ha a dobsinai jégbarlangot villanyos világítás árasztja el tündéri fényvel, az Eszkimó-jégbarlangba a legfőbb fényforrás a nap mindennél hatalmasabb, szebb, tündöklőbb ragyogása özönlik. Csudaszép látvány a három méter magas Eszkimópár, ez a hatalmas jég-szobor-csoportozat julius izzó napjának fényében ragyogva, csillogva. Mert a napfény, nem valami apró lyukon át szűrődik át a terembe, hanem egy 10 méter átmérőjű hatalmas üreg öblén keresztül árad be. Az Eszkimó felesége melegebb nyaraikon le is olvad ura mellől, úgy hogy minden télen — honny soít qui mal y pense — új feleséget kap az Eszkimó. Van e jéggel padozott csarnokban még egy tündéri képződmény, a jégkút, mely egy pompás, zöldesfehér színben ragyogó kutbálványból, meg egy remekül szabályos négyszögletű kút üregből áll. Ez az üreg lehet vagy 15—20 m. mély; a belévetett égő magnéziumnál tündéri látványt alkot belől. Itt a kútnál kezdődik a barlang másik helyisége: egy széles folyosó, melynek jobb oldalán két remek jég-zuhatag gyönyörködteti a szemet, no meg több szebbnél-szebb, tekintélyes tömegű jégalakzat, oszlopok, bálványok stb., melyeket igazán hosszas dolog lenne mind elősorolnom. Az Eszkimó-jégbarlang a Bihar hegységnek mindenestre első rangú látványossága.

Az Eszkimó-barlangtól a Balalásza és a Pádis réteken át vezetett utunk. A Pádis-mezei ebéd után fölmentünk a Boga várába, mely egy kolosszális szikla-félkör, fél-amphiteatrum, gyönyörű szikla-alakulatokkal s egy kisebb, de szép cseppkő barlanggal. Az amphiteatrum ormáról nyugat felé elragadó kilátás nyílik; közvetlen előtünk a Bulz árkádai szépségű völgye kanyarog, északnak a Cornu Muntilor emeli felhők közé kopasz ormát, délnek a Bihar hegység, nyugatnak a belényesi széles völgy, tulsó oldalán a vaskóhi, béli hegyek magaslanak. A szikla félkör baloldalán van az ördög kertje, amint hogy a szegény román nép hite Isten várából (Bog, Boh) ördög tanyáját alkotott. A rossz embert hitük szerint a Boga várába viszi a sátán. Mi, az igazat megvallva, nem adnók az ördögnek ezt a gyönyörű, szép, szabad helyet, amely fölemeli a lelket Alkotójához.

Ki a tágas szellős szabadba!
Az emberektől elszakadva,
Föl a halomra, bérzre, föl!
Hol a lélek szárnyát kibontja.
Enyhül az élet terhe, gondja,
S hévsége nem tikkaszt, nem öl.

Óh Isten szép szabad világa
Igazsággal, fényvel megáldva,
Kútfejeid mily kiesek!
Hol égő homlokom kihülhet,
Szivemre száll vigasz s üdület
Én kebeledre sietek!

S mint a buvár, ki hab közé dől,
Él a fennről vett tiszta légből,
Míg rá mélység s tenger borul:
Erőt innen kölcsönzök, innen!
S míg lenn futok, küzdelmeimben
Én lábam meg nem tántorul.

Tompa M.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Fürdői levél Borszékre,

az önműködő zuhanyról.

Kedves Szerkesztő Ur!

Tetszik tudni, mi az az önműködő zuhany? Az egy fölötté érdekes találmány; működik pedig következőleg:

Hajnali két óraker felszállunk a kolozsvári vonatra. Első lépés, mely csak azzal a veszéllyel jár, hogy nem kapunk helyet. Sebaj, ha hely nincs, van a vonaton annál több bocsor. Leszállunk Réven. Ez a második lépés, melynek veszedelme, hogy a társaságban rendszeren akad egy ur, a ki arczképes igazolvány helyett szakácskönyvre vált féljegyet s az állomásfőnök elé czi-táltatik. Bajban lévén, ügyvédhez fordul s igér eget, földet, sőt koronákat is. Az ügyvéd ékes-szólan bebizonyítja, hogy a szakácskönyv jóhi-szemüleg helyettesítvén az arczképes igazolványt, az hiteles certifikatnak elfogadandó. Az utast sza-badon bocsátják; az ügyvéd kéri a koronákat. A szakácskönyves ur ekkor kijelenti:

— En jóhiszemüleg csak az eget és a föl-det ígértem, a koronákat pedig nem-jóhiszemüleg. A mit jóhiszemüleg ígértem, az eget és földet ime megadom. Egyebekben tessék perelni.

Az ügyvéd dohog, de nem perel, mert az utastnak esetleg jó borai vannak, melyek utköz-ben hasznosak lehetnek az önműködő zuhany alatt.

De hol a zuhany? kérdi Szerk. Ur.

Jön rögtön. Még a második lépésnél tartunk.

Indulás a hegynek 4 óraker. Lassankint el-szállpad, a mélységből felszakadó köd foszlányai-ba vész a hold s a fák levelei közt a any sugaraival át-átszökik a nap.

Gyönyörű az ut, a bihari turisztika meczé-nása, Czárán ur vágatta. Közben a Miczike-bar-langban kávézás borral és foghagymás kolbász-szal s ott állunk a csodás szikla-csoport előtt, melynek költői neve most Mén Marót és felesége. Előbb püspöksüvegnek hívták s annak is jó volt.

Harmadik lépés ez, melynek egyedüli vesze-delme a néhai aglegény-klub volt elnöke, a ki diadalmasan kiált fel:

— Ime, két lény, kik hivek maradtak egy-máshoz — elrettentő példaul nem is sóbálványnya, hanem sóbálványnya változtatva!

De hol a zuhany? türelmetlenkedik Szerk. Ur.

Jön rögtön. Egyelőre a volt elnököt a leendő anyósok meg akarják lynchelni, s félreugrik s egy csomó kövön gurul lefelé. Az elnök ur ugyan ma ugy adja elő a dolgot, hogy csak a kövek gurultak alatta, míg ő a hölgyeknek havasi gyopárt szedegetett mosolyogva, de a szabószámlát azóta bizonyos leirhatlan foltozások miatt nem a köveknek prezentálták hiába, mosolyok mellözése mellett.

A társasággal versenyt száll a nap is. Ret-tenetes a hőség. Egy kedélyes ur felkapaszkodik egy fa tetejére, hogy sört kémleljen a láthatáron s a hőségtől hanyatt homlok bukfenchezik lefelé. Egy másik meg akarja nézni, kővé vagy szénné keményedett-e a tarisznyájában a kenyér — s a kenyér kétségbeesve gurul lefelé, meg sem áll a Körös hős hullámaiig. Fürdőzni akar az is. Egy kedélyes ifju harmónikázni próbál s palacsintává olvad a masinája. Végre egy családapa elszántan odaáll a vezér elé:

— Herr öbester, ich melde gehorsamst, 15 halott, 32 sebesült, nyolczan pedig megbolondultunk!

Negyedik lépés, melynek egyedüli vesze-delme, hogy veszélyeit senki sem hiszi el, aki csak így olvassa.

De hol a mennykőben az a zuhany? forrong Szerk. Ur.

Benne vagyunk. Lefelé visz az ut, ugy hogy gurulhatnékja van mindenkinek s gurulánk is, ha a számártövis nem tárná elénk karjait. Jön aztán egy ut, melyet vezetők földi paradicsom-nak ír le s Misid- vagy micsida völgynek nevez. Es itt egyszerre megered a zuhany. A homlokról indul egy csepp. Lassan, mélyzva, elegáns bosz-ton-billegéssel ér a homlok közepéig. Ott megáll, találkozik egy másik cseppel — s abban a perc-ben gyorsolka-lépésben szántja végig orrodát. Bosszusan kapsz oda, ám abban a pillanatban négy kezet látsz, mert egy-egy csepp a szemüve-geden huz árkot a rászállott porban. Lepakod a czvikkert, de már akkor a heves mozgás ellen vizesen tiltakozik egész homlokod és arczod s az ut szomju pora örömeben felkavarogva üdvözli a társaságot.

— Harmatozzatok! Harmatozzatok!

Ötödik lépés, melynél tovább nem kívánczok senki. Fürdik kiki önmagában s vizes lepedővé válik még az egy forint 50 krajczáros szalma-kalap is.

Van nekem egy igen, de igen közeli kis leány-rokonom, a kit nem rég nagy bánatban ta-láltam. Kérdésemre, hogy mi baja, szepegve felelt:

— El . . . vesz . . . tettem . . .

— Piros bársony keszkenődet?

— Azt . . . a zsebkendőmet . . .

— Hát veszek másikat.

— Igen, de . . . o . . . lyat ne . . . he tudsz ve . . . hen . . . ni . . .

— Miért?

— Az egy kedves emlék volt, abban si . . . hi . . . rat . . . tam meg Ő . . . hō . . . hōt, mikor elutazott . . .

No, ha a mi kedves társaságunk derék veze-tője mindazt elténné emlékebe, a mit csak a sze-münnkel telesirtunk a Misid-völgyben a nap és az ő tiszteletére, akkor egész életére ki volna sta-firozva a mosónéja is s nem volna nála jobb párti. Nem hiszem azonban, hogy kellemes emlék volna neki és hogy sirna utána, ha elvesztené, mert minden kis csepphez a kalendárium egy darabja meg egy csöndes vélekedés fűződik . . .

Kedves Szerkesztő Uri Nem irom le az ön-működő zuhany további keserveit. Csak azt eme-lem ki, hogy elolvadt tőle mindenünk, el a kala-punk, a gallérunk, a cipőnk, sőt még az a ka-runk is, melylyel egy-egy hölgyet vezettünk. Még az aranypénz is kiolvadt a zsebünkől. Minthogy pedig afféle urak, mint mi, csak aranypénzzel já-runk, logice következik, hogy jelenleg kivételesen pillanatnyi aranypénz-zavarban szenvedünk. Tudom, elég ennyit jeleznem s holnap már Szerk. Ur ne-mes szive dobogását aranyok csendülésének édes hangja által fogja hallani

az olvatag szerkesztőség nevében

Adolár,
főzuhanymester.

UJDONSAGOK.

Dr. Radu Demeter püspök beiktatása.

Nagy ünnepe lesz holnap a nagyváradi gör. kath. egyházmegyének s a nagyváradi gör. kath. hiveknek. Az egyházmegye új főpásztora: dr. Radu Demeter püspök elfoglalja székét s az ünnepélyes beiktatással tényleg átveszi az egyházmegye kormányzását.

Erthető, az új főpásztor kiváló egyéniségéből ered az az öröm, amely az új püspök ki-nevezésével ugy az egyházmegye papsága, mint a hivek, sőt a város egész közönségénél egész

bensőséggel megnyilatkozott. Az új püspök eddigi működése, jótékony áldozatkészsége méltán rászolgált az általános tiszteletre, mely eddig is környezte.

Beiktatása minden külső ünnepségek mellő-zésével megy végbe, a szokásos egyházi ünne-pések keretében.

Dr. Radu Demeter püspök ma, szombaton reggel 9 óra 32 percztor érkezik Lugosról Nagyváradra. Kiséretében lesznek Boros János pápai praelátus, a püspök volt oldalkanonokja, dr. Fireza volt titkársa, dr. Papp Izidor lugosi egyházmegyei ügyész. A beiktatás alkalmából többen is jönnek vendgek Nagyváradra, de ezek közül csak Domsa J. a balázsfalvi »Unieria« szerkesztője jelentette be eljövételét.

A püspök egyenes óhajára, a vasutnál nem lesz semmi ünnepélyes fogadtatás.

Vasárnap reggel 9 óraker a káptalan tagjai s az alsóbb papság a Beöthy Ödön-utczai iskola épülethez, a püspök ideiglenes lakására vonulnak, egyházi ornátusban, a beiktatandó püspökért, akit ünnepélyesen vezetnek a gör. kath. székesegyházba.

A beiktatási ünnepség a szokásos formák között, a pápai dekretum és a királyi kine-vezés kéziratának felolvasása után megy végbe — Az új püspök szent misét és egyházi szent beszédet mond.

A beiktatási ünnepélyre a hatóságok, hi-vatalok és a város előkelősége hivatalos.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

	Személyvonat							
Nagyvárad áll.	7.38	9.50	—	—	4.44	—	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54	
V. Velenceze >	7.34	9.47	11.58	2.24	4.58	6.44	9.10	
Rontó >	8.02	10.14	—	2.98	5.09	7.11	9.29	
Püspökfürdő >	8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.30	
Féliczfürdő >	8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.54	

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat							
Féliczfürdő ind.	8.30	10.42	—	8.—	5.34	7.20	9.58	
Rontó >	8.37	10.49	—	8.05	5.41	7.25	10.00	
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—	8.11	5.51	7.31	—	
V. Velenceze >	9.04	11.16	12.00	8.27	6.08	7.47	10.18	
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	8.45	6.24	8.05	10.30	
N.-várad áll. érk.	—	11.27	—	—	6.18	—	10.34	

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 per-czig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* Nagyboldogasszony. Nagy ünnepe tül ma a katolikus egyház. Nagyboldogasszony nap-ját, az Isten anyja: Mária menybemenetelének emléktünnepét. Reánk magyar katolikusokra különös jelentőséggel bír a mai ünnepe. Első királyunk dicső szent István e napon helyezte országát a boldogságos Szűz oltalma alá. A nagy ünnepe alkalmából a székesegyházban dél-előtt 9 óraker nagymise és szent beszéd lesz, melyet Csicsay Alejos papnöveldei alkormányzó tart. A többi plébánia-templomban a szokott órák-ban szintén lesznek ünnepe nagymisek és prédikációk. — Lapunk legközelebbi száma a közbejött ünnepe és vasárnap miatt csak kedden reggel jelenik meg.

* Iparosok kedvezményes utazása. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a kö-vetkező értesítést adta ki: Van szerencsénk mindazon iparosokat s iparossegédeket érte-síteni, akik a f. évi augusztus hó 20-án meg-nyitandó budapesti tanoncz- és segédmunka-kiallítás tanulmányozására részvétüket beje-lentették, hogy a csoportok megalakíthatása és az igazolványok átvétele céljából f. évi augusztus hó 15-én (szombaton) délután 5 óraker a kamara gyűléstermében megjelenni

sziveskedjenek. Nagyvárad, 1903. aug. 14. A nagyvárad kerületi és iparkamara: *Huszella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Lengyelek a kassai Rákóczy-kiállításon.** A lengyeli lengyelek Szent István-napi látogatása alkalmából az a terv merült fel, hogy Kassát is utjukba ejtsék és meglátogassák a Rákóczy-kiállítást. Bár a lengyeli bizottság szívesen fogadta e tervet, a kivitel elé technikai akadályok gördültek. Lengyel vendégeink ugyanis kedvezményes áru különvonaton érkeznek és utaznak vissza. A budapesti négy napi tartózkodás programja már nem változhatik és a kassai látogatás csak úgy történhetik meg, ha valamennyien beleegyeznek, hogy az ötödik napot is Magyarországon töltsék. Ez iránt pedig csak Budapesten határozhatnak. Egyesek azonban máris jelentkeztek, hogy a visszautazás mérséklésétől lemondanak a kassai kiállítás kedvéért. A páratlanul érdekes kiállítás a külföldi történet-tudósok körében is nagy érdeklődést keltett. A jövő hétre több német és angol tudós jelezte látogatását. A kincsekben gazdag és színes képet nyújtó kiállítást a laikus közönség elragadtatással szemléli. Az a terv, hogy a kiállítást Budapesten is felállítsák, még nem képezte komoly tárgyalás alapját. Valószínű, hogy kivihetetlen marad és így a budapesti közönség helyesen teszi, ha a 15-iki és 16-iki kettős ünnepen — a menetjegymérséklést felhasználva — Kassán tekint meg a kiállítást, melynek egyébként e csinos és érdekes felvidéki város méltó keretét ad.

* **A polgármester itthon.** *Rimler Károly*, Nagyvárad város polgármestere nyári fürdőzéséből tegnap hazatért és ma már átveszi a város ügyeinek vezetését.

* **Ezt is csak Nagyváradon lehet látni.** Már többször megemlékeztünk arról az esztelen vandalizmusról, amit Nagyvárad egyes utcáin a villamos vezeték miatt a szépen fejlődött fákön elkövettek. A hivatalos bölcsesség és a villamos világítás ügyét vezető dolyfős omnipotencia azonban csak azért sem intézkedett helyesebben. Ennek az is lehet az oka különben, hogy a legfőbb intéző még nem látott modern várost, ahol az utcai növényzetet védelemben részesítik, még áldozatok árán is. A sok gondoskodással szépen kifejlett fák koronáját összevagdalták, tökre tették. Most meg a vezeték-sodronyokat elhelyező munkások tépdésik össze a lecsúszó drótokkal a fák galyait. Talán ebbe már mégis bele lehetne szólni, mert egy csepp ügyességgel ezt az újabb vandalizmust el lehetne kerülni.

* **Eljegyzés.** Néhai *Ludvigh György* uradalmi főtiszt és neje *Florek Eleonóra* városunkban is ismert bájos leányát, *Ludvigh Etelka* urhölgyet eljegyezte *Aranyi József* Bihar-Derecskén.

* **Petőfi sirjának ápolója.** A »H—k« című napilap arról értesül, hogy gróf *Haller Lujzát*, aki Petőfi fehéregyházi sirját hazafias lelkességgel ápolta, birtoka megvételekor kijátszották és földönfutóvá tették úgy, hogy öreg korára Németországba kellett kiköltöznie. Maga gróf *Haller Lujza* a vele történt igazságtalanságokat több levélbe foglalta össze és megküldte a Petőfi-Társaságnak. *Haller Lujza* néhai atyjával, gróf *Haller Ferencz*zel a világosi fegyverletétel után együtt szenvedett sok évi várfogságot s midőn kiszabadultak, édesatyjával együtt ápolták Petőfinek és hős társainak sirját. Ok kezdeményezték a segesvári Petőfi-szobrot és a fehéregyházi honvédemléket. A grófnő azonkívül Petőfi-házat építtetett. De anyagi csapások látó-

gatták meg a nemes urnót s birtokát a földmívelési kincstár telepítési czélokra meg akarván venni, megbecsültette kétszáznegyvenezer forintba, megvette a becsáron alól százheven-ezer forintot. A felszerelések átvételénél is megkárosították a grófnőt harmincznyolcezer forintig. A szomorú ügy nemsokára a képviselőház elé került.

* **Athelyezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Mózer Géza* debreczeni kir. törvényszéki telekkönyvvezetőt hasonló minőségben a derecskei kir. járásbíróshoz helyezte át.

* **X. Pius pápa arcképe.** Kétféle arcképe látható az új pápának tegnap óta *Sebb* Imre könyvkereskedésének kirakatában. Trónusán ül a katolikus egyház feje s arczáról az a biztos öntudat, mély értelem és nagy jószág sugárzik, mely a pápa személyét az egész világon tiszteltté és szeretetté tette. A rendkívül finom kiállítású kép háromféle nagyságban kapható: imperial 4 korona, folio 1 kor. 50 fillér és cabinet 40 fillér. A gyönyörű képre ez uton hívjuk fel olvasóink figyelmét.

* **Eltűnt ékszerek.** *Spetkó József*, a pecszöllői »Jéppince« bérlője tegnap délben telefonon értesítette a rendőrséget, hogy férfi és női ékszereit, egy üveg rumját és 1 üveg cognacját lakásából a nyitott szekrényből az ablakon keresztül ismeretlen tettesek ellopták. Az elloptott tárgyak értéke 600 korona. A rendőrség az esetről értesítette a csendőrséget is s azzal egyetemben széles körben folytatja a nyomozást.

* **Brutális rendőr.** A július 12-iki hósi futamodás óta a rendőrség nagyon belejött az attakirozásba. Mivel hasonló tömeges kardlázásra nem mindennap nyílik alkalom, időnként egyes szegény embereken töltik ki harci kedvüket Gerő főkapitány vitézei. Tegnap reggel a Nagyhid mellett őrt álló *András* észrevette, hogy a Városligethez vezető ut mentén egy szegény ember leheveredett a fűbe, ahol a napszámok egész karavánnal szoktak tanyázni. A rendőrben felébredt a virtus s a kissé kótyagos embert felköltötte s erős ütlegek mellett tessékeltte be a rendőrséghez. A járőrök mebotránkoztak a rendőr brutalitásán.

* **Életmentő napszámok.** Tegnap délben a Fűzes-utca Körözsre nyúló végén *Mikics József* napszámok amint a parthoz ért, egy fuldokló fiúcskát vett észre a Körözs habjaiban. A bátor ember ruhástól a sebes árba vetette magát s a gyermeket partra hozta. A már eszméletét veszített gyermek *Takács János* 10 éves fiúcska volt, akit szülei aztán csakhamar magához térítettek.

* **Temetés.** Megható módon nyilvánult meg az őszinte részvét tegnap délután *Dobó János* volt várad-olaszi-i r. kath. kántor temetésén. Nagy közönség vett részt a temetésen, hogy megadják az oly váratlanul elhunyt derék férfinak a végtisztességet. A gyászszertartást *Dencs János* tb. kanonok, esperes-plébános vezegte segédlettel. A diszes koporsót több szép koszoru fedte. Igen sokan kísérték ki az elhunytat utolsó útján a várad-olaszi temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték.

* **Megszökött sikkasztó.** *Völkl József* fűszerkereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy ügynöke *Politzer Hermann* a rábizott árúért befolyt pénzt, 712 koronát elsikkasztotta és megszökött. A sikkasztót körözik.

* **Rákóczy-ünnep.** Keszthelyről táviratozzák nekünk: Az itt időző egyetemi ifjuság augusztus 11-én Rákóczy emlékezetére megható ünnepet rendezett, melyen a város közönsége és a fürdővendégek vettek részt. Este 9 órakor vonult az ifjuság és a közönség lampionos menetben s Kossuth-nóták éneklése közben a város-

ház elé. A városi dalkör a Himnuszt énekelte utána *Gulassy Sándor* szép ünnepi beszédet mondott, melyre a dalkör a Szózatot énekelte. Az ünnep-ég színhelyéről a Kossuth-nóta éneklésével távozott. Másnap, augusztus 12-én, ugyancsak az egyetemi ifjuság nagyszabású kuruczesztét rendezett a balatonparti Hullám-szállóban, mely a kurucz-szobor javára tekintélyes összeget jövedelmezett. A dalkör által előadott Himnuszt után dr. *Lakatos Vincze* főgimnáziumi premontrei tanár nagy tetszéssel fogadta ünnepi beszédet mondott, *Patyi István* iglói tanár saját szerzeményét »Kurucz költő búcsu«-ját adta elő nagy hatással. *Eckhardt Antal* keszthelyi karnagy zongorakísérete mellett *Lévai Etel* rodostói dalokat énekelte. Az szép ünnepet a dalkör által előadott Szózat fejezte be. A város mindkét napon fel volt lobogóva.

* **Adakozzunk az árváknak.** A városi árvaház növendékei részére f. é. augusztus hónapban a következő jószívű adakozók adtak ajándékokat: *Ozv. Des Escheroles Kruspér Sándorné*, szül. *Báró Gerliczy Stefánia* urnő többféle zöld főzeléket és 2 tábla szappant, — *Bordé Ferencz* urnő szintén többféle zöld főzeléket, — *Schadeberg Béla* 25 liter ecetet. A midőn a kegyes adakozóknak köszönetünket nyilvánítjuk, egyben Nagyvárad város árvaháza igazgató-választmányától nyert felhatalmazás folytán bizalommal fordulunk a város szülő-, kert- és földtulajdonosaihoz azon tiszteletteljes kéréssel, hogy az árvaház jótékony működését adományaikkal elősegíteni sziveskedjék. Nem pénzbeli hozzájárulást kérünk az árvaház részére, hanem azon felesleget, mely a gyümölcs és élelmiszer készletből megmarad és nélkülözhető. Ezt a felesleget kérjük a jóttevő emberektől az árvák részére, akiknek végtelen örömet fog okozni a legkisebb adomány, az árvaház rendeltetését nagyban elő fogja segíteni. Akik nemes szívükre hallgatva a városi árvaház gondnokságához (*Selaucater* 26. emeletes épület) szivesek lesznek adományaikat elküldeni, ezerszeres köszönetét a felsegített árváknak fogadják már ez alkalommal is. A nyújtott adományok a helybeli hírlapokban fognak nyugtáztatni. Avárosi árvaház női választmánya nevében: *Des Escherolles-Krupér Sándorné* elnöknő. *Elemér Ferencz* jegyző.

* **Egy magyar fürdő föllendülése.** Vihnyéről jelentik: A természetes meleg, vasas gyógyfürdőben az állandó vendégek száma már meghaladja az 1500-at. E hatalmas föllendülésnek magyarázata az, hogy a kies fekvésű fürdőt *Selmeczbánya* városa, amelynek e fürdő tulajdonát képezi ez évtől kezdve házi kezelésbe vette át és az árakat oly tetemesen mérsékelte, hogy Vihnye ma Magyarország legolcsóbb fürdőhelye, emellett berendezése teljesen új és a mai kor igényeinek mindenképp megfelel; vidéke gyönyörű és a fürdőtelep maga is csinosan alakult át a teljesített nagyobb beruházások következtében. Vihnye-fürdő híres arról, hogy őszi időjárása állandóan derűs és kellemes. Az utóvad augusztus 23-án kezdődik, amely naptól kezdve a szobaárak 40 százalékkal mérsékeltek, az élelem is bámulatosan olcsó.

* **Találtatott egy női kabát,** 3 kis kulcs lánczon, egy biharmegyei korona takaré- és hitel-szövetkezeti befizetési könyv. Atvehető a rendőrség 4. sz. szobájában.

x Szives olvasóink figyelmét felhívjuk a **Strohmayer Pál** cég mai lapunkban közölt hirdetésére. 52

x **Uj üzlet.** Felhívjuk olvasóink figyelmét *Waldmann Mór* üveg-, porcellán- és lámparaktár, valamint *villamos felszerelési vállalatának* lapunk mai számában megjelent hirdetésére. 344

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hírnévnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakított kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordít szállodájára, melynek szobáit egészen újonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetelesen leszállította, hogy ez által is tanubizonyosságot adjon üzletének szoliditására. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett cigánybanda szórakoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat** (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségtérítést kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állíttatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x **A szász-cseh Svájc,** ezen természeti szépségtől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérséklettel — fognak indítani. Aussig jelentékeny iparáról nevezetesen főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A **Schicht-féle szappan- és gyertyagyár** nemcsak az ó-, de az újvilágban is tiszta hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a **Schicht-szappant**? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x Felhívjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utca sarok), jó hírnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájaért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **Értesítés.** Tekintve, hogy a szülőknek mily óriási kiadásai vannak a gyermekeknek az iskolai évre szükséges fehérneműk és színes ruhák beszerzésével, így tehát, ha jó árú akarunk olcsón beszerezni, forduljanak az „**Amerikai Áruházhoz**”, hol önök is, mint legjobb ismerőseik meglepetve fogják tapasztalni, hogy mindent a legjobban lehet beszerezni valóban olcsó árárt. 260.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk **Reisz és Porjesz** butorkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x **Ujdonság.** Valóban nem mulaszthatjuk el a közelgő iskolai évre egy a leánykák, mint fiúk részére szükséges fehérneműk és színes ruhák beszerzésére **Háasz Manó** céget ajánlani, hol minden cikkéből bámulatos nagy rakár van s a **cég olcsó és szolid árai pedig mindenki előtt elősmertek.** 241

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriska Jenő** uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

TANUGY.

Uj óvoda Újvároson. **Sipos Orbán** kir. tanfelügyelő, Beöthy Odön-utczán egy új kisdóvodat létesített azon indokból, mert az ott levő V. sz. állami óvoda nem képes a környék igényeinek megfelelni, a jelentkező óvóköteles gyermekek száma ugyanis mindig meghaladja a törvényesen megállapított létszám kétszeresét s így a visszatartottak nélkülöznek az intézmény áldásait.

Az újonnan létesített óvoda vezetésére a tanfelügyelő **Pásztorné Feinsilber Irén** okleveles tanító- és óvónőnek adta meg az engedélyt, aki jelenleg a csillagvárosi óvodát vezeti. **Pásztorné** áthelyezése folytán a csillagvárosi óvodában megürült helyet ismét **Réz né** Aizele Etelka óvónő fogja elfoglalni.

A Szilágyi-u. állami óvodában, ahol **Dik Ferencz** halála óta **Réz né** végezte a kisdóvást, augusztus 1-én már elfoglalta helyét az oda kinevezett állami óvónő **Reinhard Mária**. **Pásztorné Feinsilber Irén** új óvodája szeptember 1-én a Beöthy Odön-utczai 39. sz. ház utczai lakrészében megnyílik.

MULATSAG.

Tánczestély. A Rhédey-kert felügyelőse és a n.-várad i partestület Ifjúságának Onképző Egylete holnap vasárnap a Rhédey-kert lövöldehelyiségében zártkörű **tánczestélyt és tűzijátékot** rendez. Táncz kezdete este 8 órakor. Beléptidij személyenkint 1 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtnak. A meghívó kívánatra előmutatandó. A zenét **Dula Miklós** zenekara szolgáltatja.

NYILTÉR.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt **márcziusi sör.**

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BORO K.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák

étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtnak.

ABONNENSEK

elfogadtnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a **vidéki utazó közönség** szives figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

újonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Legelőnyösebb

bevásárlási forrás

szabott árak mellett

Utazó cikkek, batiszt ingek,

könnyű nyári

KALAPOK

uri, női, gyermek és

sport czipőkben.

Folytonos ujdonságok

nyakkendőknél.

LEIPNIK MIHÁLY,

uridivat és diszmnűaruházában

Bémer-tér Bazár-bérház.

Telefon 362.

338.

TAVIRATOK.

Khuen a királynál.

Budapest, aug. 14. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: O Felsőge ma délelőt Khuen-Héderváry gróf miniszterelnököt egy órán át tartó kihallgatáson fogadta, a melyen a miniszterelnök jelentést tett a helyzetről. O Felsőge jövő szerdán utazik Budapestre és a Szent István napját követő napon, vagyis pénteken, különböző parlamenti személyiségeket, első sorban az országgyűlés két házának elnökeit fogja fogadni, hogy a politikai helyzetről informáltassa magát. Khuen-Héderváry miniszterelnök ma délelőt Hédervárra utazik birtokára, a honnét valószínűleg vasárnap este tér vissza Budapestre.

A válság.

Budapest, aug. 14. (Saját tud. táv.) Bécsi értesülések nyomán politikai körökben elterjedt hír, hogy a válság hónapokig is elhúzódhat. Osztrák politikusok tanácsára a király így akarja az ellenzékét engedékenységre bírni. E hírrel szemben magyar politikai körökben általános a vélemény, hogy nemzeti jogaink elismerése és érvényesítése nélkül a kibontakozás lehetetlen.

Bécs, augusztus 14. (Saját tud. távir.) **Héderváry** gróf mai kihallgatásán állítólag határozott kifejezést adott a király előtt azon véleménynek, hogy nemzeti engedmények nélkül nem jöhet létre békes megoldás.

Budapest, aug. 14. (Saját tud. táv.) A király Szent István ünnepét a fővárosban tölti és részt vesz az ünnepi szertartásokban és a körmenetben.

Bécs, aug. 14. (Saját tud. távir.) Megbízható körökből vett hír szerint a király csak az osztrák politikusok véleményének kipuhatólása után fog dönteni a kormányalakulásra vonatkozólag.

Budapest, aug. 14. (Saj. tud. távir.) A bécsi Abendblatt írja, hogy a király első sorban a magyar politikusok közül **Lukács** Lászlóval, **Wekerlével**, **Szapáry** és **Andrássy** Gyula grófokkal fog értekezni. Ellenben valótlán az a hír, mintha **Münich** Aurél is meghívást kapott volna a kihallgatásra.

Bécs, augusztus 14. (Saját tud. távir.) A Neues Wiener Presse munkatársa meginterjuvulta Héderváry gróf egyik bizalmasát. Állítólag e számottevő politikus úgy nyilatkozott, hogy a szabadelpártnak élénk nézeteltérés van a megoldásra vonatkozóan. Egyébként azt is megemlítette, hogy a válság októberig is elhúzódhat, ha az ellenzék nem tágit követeléseitől.

A balkáni állapotokról.

Budapest, aug. 14. A portának az osztrák-magyar és orosz nagykövetségekhez intézett legutóbbi közlései azt mondják, hogy a sibestesei vámépületben elhelyezett pokolgépnek a szaloniki és európai vonat megérkezésénél kellett volna felrobbannia. Már három héttel azelőtt kísérletet tettek hat zsákocskára dinamit szállítására. A szaloniki vilajetben Lan-

durában (Menlik-járás) gyilkosságok és gyujtogatások, a kaferini járásban pedig rablások és gyilkosságok fordultak elő. A monasztiri vilajetből jelentik, hogy Dibre közelében Kathagikban egy komitébanda mutatkozott, a melyet üldöznek. Derbiében a harcz egyre tart. A táviróvonalat helyreállították. Az aklini járásban Tasmorban és Nestoban elpusztították a táviróvonalat és egy gyujtogatást követtek el. Derbiében két mohamedán előkelőség meggyilkolása miatt nagy izgatottság uralkodik. A hatóságok megnyugtatták a lakosságot, fegyvereket és löszereket koboztak el. Pengastaban banda-harcz folyt. Husz komitébelt megöltek, a többi elmenekült. Metroviste faluban tíz órán át tartó bandaharcz volt. 150 komitébelt elesett. A csapatok vesztesége egy halott és két sebesült. Derbiében és környékén a bolgár lakosság a hegyek közé menekült. A hatóságok igyekeznek őket visszatérésre bírni. A sorovicsi mudir lakásába bombát vetettek. Egy komitébanda a járás főhelyét megtámadással fenyegeti. Monasztir és Szaloniki közt néhány helyen megrongálták a táviróvonalat. Castoria mellett egy komitébanda elrabolt 100 szekér gabonát és a kocsikat. E közben egy görögöt megöltek és egy gyermeket megsebesítettek. A monasztiri kerületben fekvő Tirnovo községet egy komitébanda körülzárt és gyujtogatások történtek. A közlés vége azt mondja, hogy a komitébándák Mannlicherrel felfegyverkezve és zászlósan jelennek meg különböző pontokon. (M. T. I.)

Saloniki, aug. 14. (Saj. tud. távir.) A környéken véres harcz folyik. Kussenuban az összes hivatalnokokat felkoncizolták. A háboru kitörése elodázhatatlan.

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Irta: Stella (Szóke Berta.)

55.

— Aztán — folytatta — hallgassam az erők pöffeszkedéseit lépten-nyomon. Udvariasan hajlongjak előtte, mikor majd minden alkalommal szememre fogja vetni, hogy állásomat, kenyereimet, neki köszönhetem, hogy ez az eszme csupán csak az ő kopasz koponyájában fogamzott meg, mert hát lokalpatriotismus az ő elve és többre becsüli az idevalót, kevesebb tehetséggel, talán szerényebb munka erővel, százszorta finyesebb talentum és sokkal hasznavehetőbb parvenünél, mert a Kapocs lakosainak sorsát nálánál jobban szívén nem viseli senki. Híyjétek el, ha csak rá gondoltok a dolgokra, magborzadok. Nem, ne kívánjátok ezt tőlem, ha szerettek, ne akarjátok, hogy eltespedjem, hogy jövőm, mely elé annyi reménnyel nézek romba dőljön.

A leány hangjában olyan igaz érzés, olyan kétségbeesett rettegés volt kifejezve, szemei, arca, oly hűen visszatükrözék nyugtalan lelke viharos küzdelmeit, hogy a szülők szívük mélyében megrendültek. Szomoruan, szólanul nézték a fehevült szép gyermeket, kit vágyai messze idegenbe ragadnak, ki szerető hű keblőkről a nagy világ zajába menekül. Végtelen fájdalommal töltötte el őket a gondolat, hogy a szeretett egyetlen leány, nem valósítja meg azon reményeket, melyeket a kiállott keserves idők kárpótlásaként az édes kis unokákban véltek feltalálni. Vajdában ugyan még élt egy iczi-piczi

kis remény, ő sohasem tudott elcsüggedni, az ő álmodozó lelke gyakran állítá elő a bájos képet, amidőn az ünnepeit írta ő letépi magáról a babért, amivel csak az imént díszítették és a gyermekszobába fut, hogy kicsijét csókjaival, gyöngédségeivel elárasssa. Az anya azonban keserveen gondolt a mai társadalmi viszonyokra, amikor a férfiak nem keresik a nővel a nemes, a kiváló lelkitalajdonokat, amikor inkább érdeklődnek a leendő após telekkönyvi jegyzései mint a menyasszony személye iránt. Lehet a lány szép, lehet minden jóval felruházva, ha szegény! És ha emellett meg irónó is, no akkor ugyan várhat a vőlegényre, akár itélet napig.

Mária esdő tekintetet vetett szólanul itt ülő szüleiére, az apa észrevette ezt és megértette.

— Menj gyermekem — mondá komoly, csaknem ünnepélyes hangon — végzetednek mi nem akarunk utjában állani, fájó szívvel bocsájunk ugyan el magunktól, de jóléted, boldogságodért ez végre is csekély ár. Vezéreljen a jó Isten és teljesítse szíved minden vágyát.

A leány némán, főhajttással köszönte meg apja szavait, gondolatban messze járt már innen, lelki szemei nyugtalanul igyekezett áthatolni a jövőt elborító sűrű fátyolon.

XII.

Kedves barátnóm! Azon tudósítása, hogy a sors ide vetette Bagoszhoz egy órányira, végtelen örömmel töltött el. Ez a tudat, valósággal napsugár ebben a sötét időben, melyet az utóbbi hetekben átéltem. Legalább van közel hozzám egy rokon lélek aki megért, aki átküzdötte az anyagi tönkrehajtás keserveit és mennyi hősiesség, mennyi erélynek adta tanjelét ott, ahol számtalan férfi két égbesett volna. A baj ritkán jó magában. Szegény apánk halála pótolhatatlan veszteség, fájdalmas csapás volt ránk nézve, de a sors nem találta ezt elégnék, anvagi gondokkal is kell küzdenem. Apám u. i. mintegy harmincz évig állt egy szamos-bagosi Részvénytársaság szolgálatában, mint leglelküimeretesebb hivatalnokot a legönzettelenebb embert ismerte mindenki. Onzettelenségében s gyermekei iránti nagy szeretetében a végtelenségig ment. Minden sok volt neki amit magára és kevés amit a gyermekeire költött, legalább ő úgy hitte. Bár ne hitte volna! Négy hugom most nem állana itt a szegénység, a keresetképtelenség iszonyu tudatában. A részvénytársaság nagyon méltatlannal bánt velünk. Én szentül hittem, hogy egy bizonyos nyugdíjat fog kiutalni, a még kiskorú gyermekek részére, de biz-ez eszébe sem jutott. Nevetségesen csekély összegecskét szavazott meg a közgyűlés mint végkielégítést, mit én azonban visszautasítottam, alamizsnát nem fogdok el. Vagyonunk nincs és nővéreim jövőjéről sajnos, nem gondoskodhattunk idejekorán.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, aug. 14.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, aug. 14.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. aug. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.—
Magyar koronajárdék	90.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	99.25

Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	150.50
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék papirban	100.30
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	154.75
Osztrák magyar bank részvény	15.85
Magyar hitelbankrészvény	782.50
Osztrák hitelintézet részvény	666.50
Páti vista	95.15
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	117.32
Londoni vista	282.25
20 márkás arany	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj zálogkölcsön intézet

Nagyváradon.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Nagyváradon, Bémer-tér
(Magyar Király kávéház mellett)
uj zálogkölcsön intézetet

nyitott.

Mindennemű értékpapirokra, ékszerekre, árukra, iparcikkre és ruhaneműekre a legkisebbösszegtől a legmagasabb összegig szolid feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Visszafizetéseket a legkisebb résztörlesztés mellett elfogad, valamint vidéki megbízásokat pontosan elintézt.

Vesz és elad mindenféle értékpapirokat. Bevált szelvényeket, kisorsolt sorsjegyeket és külföldi pénznemeket.

TELEFON 194.

TELEFON 194

GYÖRI SÁNDOR

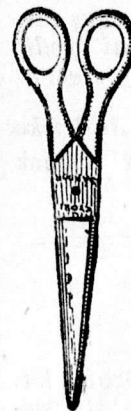
gázere berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

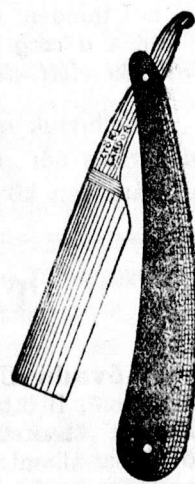
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázere berendezett mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utca 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tükörfényesre pallérozása valamint késműves munkák előállítása, a leglelküimeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Györi Sándor.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
a Széchenyi szállodával szemben.

Szíves tudomására hozzuk igen tisztelt vevőinknek, hogy üzletünket a mai kor igényei szerint átalakítottuk s azt elsőrendű, legjobb minőségű árukkal gazdagon berendeztük, úgy hogy a legnagyobb igényeket is kitudjuk elégíteni. — Nagy raktért tartunk mindennemű

sajtnevekben, Prágai sódar, szalámi stb. naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr. **Elsőrendű fűszer-árak. Háztartási Cuba kávé** 1 kilo 1 frt 10 kr. **Gőzmalmi lisztek napi áron.**

Világhírű

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Körösölgyi saját termései asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb

Naponta mindennemű friss gyümölcsök Kesztyűben és 5 kilós postaköszvényekben.

Ország Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).
Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitásokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

112 Árjegyzéket kívánatra küldök.

Szolid és ügyes leány
fő-utcai divatüzletbe
felvétetik.

Czim a kiadóhivatalban. 873.

Hirdetések felvétetnek
a legjutányosabb árban e lap
kiadóhivatalában.

Gazdák figyelmébe!

Tavotta-kenőcs, gépolaj és olive-olaj, restuticio fluid, szerszám zsir és szerszám lakk, padló-fénymáz.

Mindennemű gazdasági és házi cikkek. Mindennemű ásvány- és gyógyvizek.

Világhírű vásártelki mórso.

Francia és magyar pezsgők; különleges csemege-borokon kívül ajánlom saját termésű boromat literenként 60 fillér, 50 literen felül 44 fillér.

Naponta friss gyümölcs.

Kugler Gerbeaud összes gyártmányainak egyedüli raktára.

Kádár János,
Bémer-tér.

362

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok, bál meghívók, tánczrendek, étlapok, naptárak, palaczkfeliratok, névjegyek, gyászlapok stb. a nyomdai szakba vágó nyomtatványok készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

BECZKAY LAJOS

női és férfi divatüzlete,
NAGYVÁRADON, SZENT LASZLÓ-TÉR.

A „menyasszonyhoz“.

N a p e r n y ó k és n ő i b l o u s o k !

nagy választékban, leszállított árban.

Franczia batisztok, áttört kelmék
remek kivitelben.

==== **Szines és fehér férfi ingek.** ====

Női kész fehéreneműek.

Harisnyák, nyakkendők, derékfűzők, *függönyök,*
szőnyegek és garnitúrák.

És egyéb ide vágó áruk, szolid kiszolgálás és a lehető leg-
olcsóbb árakban beszerezhetők

BECZKAY LAJOS,
vászon és divat kelme raktárában.
Nagyvárad, Szent László-tér.

8

312

A

„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság“
működését Kossuth Lajos utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi
után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

**Szelvények és kisorsolt érték-
papírok** beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9-12-ig, d. u.
3-5-ig.

Az Igazgatóság.

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takaré-
pénztárnál. 807.

Az „Amerikai áruház“ olcsó árakban utólérhetetlen.

A közlegő iskola idényre, bármely intézet előírása szerint az összes leány
és fiu fehéreneműek, továbbá a leánykák részére szükséges szines ruhák be-
szerezhetők.

Ugyszinte minden rőfös és rövidárukban teljes nagy választék, divatos szép áruk.

Tisztelettel:

241

Telefon-szám: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI

SZABÓKELLÉKEK

és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyü gyári raktár!

1 pár női glacé . . . . . —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó . . . . . —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd,
kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztítása páronként 12 kr.

Férfi divatcikkék. — Rövidárú és szabókellékek.

————— SZABOTT ÁRAK! —————

Legelőnyösebben beszerezhetők

orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle gummiárú,

sérvkötők, has- és köldökkötők, jég-
tömlők, mankó és bothüvelyek, fecs-
kendők, tejszivók stb. 140

Valódi francia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488.

TELEFON 488.

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműk és szőnyegraktára,
Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közelgő iskola évre *fiu és leány intézeti és külön fehérneműk mérték* szerinti gyors és jutányos elkészítését elvállalja

STROHMAYER PÁL

(vászon és fehérnemű cég)

agyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidfő.

Ugyanott paplan és matrác.
Menyasszonyi kelengyék.

352

Hirdetés.

A Nagyváradi Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át*, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyvárad Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utca* (Sándor Samu-ház.)

359.

Az igazgatóság.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhívjuk

tűz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

339

Uj üzlet!

Szabott árak!

Waldmann Mór

üveg-, porcellán- és lámpa-raktára, villamos felszerelési vállalata
Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

Nagy választékban és izléses kivitelben kaphatók: *petroleum-, villam- és gáz-csillárok; étkező-, ivó-, mosdó-, kávé- és teás-készletek; china- és alpacca-ezüst disztárgyak;* legjobb minőségű *evő-eszközök; majolika, teracotta és angol fayence-árúk;* angol és francia *nipppek; tükrök, fém- és bronz-árúk;* izléses, modern *arczképrámák és képkeretek.*

Petroleum-lámpák és égők műhelyemben javíttatnak és villamosra átalakíttatnak.

Villamos- és gáz-berendezésekről költségvetéssel és rajzokkal díjmentesen szolgálok.

344

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R.-féle lámpák raktára.

Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál,

29

Nagyvárad, Zöldfa utca elején.

H Á S Z M A N Ó

kézmű és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Fő-üzlet: Zöldfa-u. elején. Fiók-üzlet: AMERIKAI ÁRUHÁZ Fő-u.

Az iskola évre

fiu és leánykák részére szükséges összes fehérneműk, színes ruhák, harisnyák és minden más cikkek bármely intézet előírása szerint beszerezhetők.

Ugyisint minden rőfös árukban a már ismert nagy raktár.

Azt pedig mindenki elismeri, hogy oly olcsó árban mint nálam, nem lehet árut beszerezni.

260

SCHICHT-szappan

109

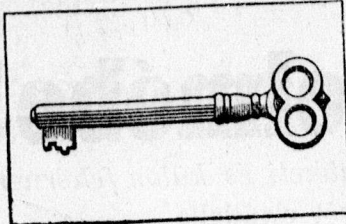
„SZARVAS“

vagy

„KULCS“

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros

hatásu vegyítéktől mentes.

☞ ☞ Mindenütt kapható. ☞ ☞

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan „Schicht” névvel és a fentebbi védjeggyel legyen ellátva.

Köszvény- és

348

rheumabetegeknek,

kik ezen betegségtől alaposan szabadulni akarnak, nem ajánlható eléggé a valódi Vilmos-féle köszvény és rheuma elleni vértisztító tea. Készítője Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Neunkirchen, Alsó-Ausztria; a párisi és melbournei kiállításokon a legmagasabb díjjal — arany éremmel — lett kitüntetve.

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban.

ALAPITTATOTT: 1883-ban.

TELEFONSZÁM: 465.

Cement-, műkö-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utca 10. sz. || Kolozsvár, Szappan-utca 6. sz.

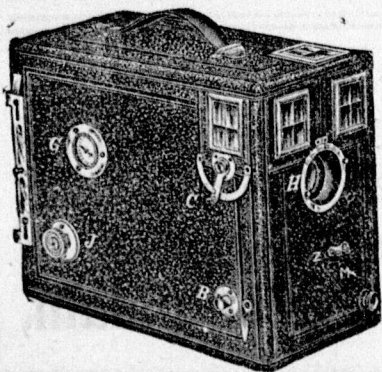
Állandóan készít: egyszerű cementlapot, sajtolt diszes mozaiklapot, csatorna-csöveket, lépcsőket, fedlapot, esővizfolyókat és mindennemű műkövet, továbbá szabadalmazott hornyolt fedélcserépet, teljesen tűzbiztos szabadalmazott gipsztáblát válaszfalak gyors előállítására.

Elvállal jótállás mellett:

nedves lakások gyökeres szárazzá tételét, mindennemű aszfaltozást, betonozást, terazzo-munkát művészi kivitelben.

Ajánlkozik: járdák, szökő-kutak, csatornák, diszes fal és keramitburkolatok, aszfaltparketták stb. elkészítésére.

Költségvetés ingyen és bérmentve. 190

Mindennemű

fényképezési kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Telefonszám 181.